

L'Acadèmia Marshall, l'escola de piano més important de Barcelona, celebra aquest any el seu centenari. Rere seu queda un capítol imprescindible de la història musical de la nostra ciutat i l'empremta de les tres persones que l'han fet possible: el compositor Enric Granados, fundador de l'acadèmia, i els seus deixebles i continuadors, Frank Marshall i la pianista Alícia de Larrocha.

Acadèmia Marshall, cent anys d'estudis de piano a Barcelona

TEXT

**Felicia
Esquinas**

FOTOS
Enrique Marco

● Al pis senyorial del carrer Comte de Salvatierra s'a-munteguen els records. És com passejar per l'interior d'un enorme àlbum de fotos familiar, folrat de cortinatges de vellut, aranyes de cristall i mobles isabelins. I de la lluentor negra dels pianos de cua que hi ha a les aules, habitacions plenes a vessar de fotografies dedicades, dels mestres i dels alumnes, de les grans figures (Arthur Rubinstein, Emil von Sauer...) i també dels aprenents. A les vitrines de la sala que fa de petit museu, es poden contemplar els manuscrits de la *Sinfonía Sevillana*, de Joaquín Turina, o del *Concierto Breve*, de Xavier Montsalvatge. En una de les habitacions, hi ha un clavicèmbal que va tocar Manuel de Falla. Qualsevol racó de l'Acadèmia Marshall guarda la nota silenciosa d'una història que seria millor escoltar que llegir.

Al llarg de cent anys, l'Acadèmia Marshall ha estat un important focus de difusió musical, bressol de grans pianistes i punt de trobada de compositors, intèrprets i deixebles. Són moltes les personalitats que han estat lligades a aquesta escola, des del musicòleg Felip Pedrell fins als compositors Isaac Albéniz, Manuel de Falla, Joaquim Nin-Culmell o Xavier Montsalvatge; els pianistes Ricard Viñes i Joaquim Malats; el viol·loncel·lista i compositor

Pau Casals; llegendes del piano del segle XIX com ara Emil von Sauer i Édouard Risler; la soprano Victòria de los Angeles... Però l'acadèmia no hauria estat possible sense el concurs de tres figures bàsiques: Enric Granados, Frank Marshall i Alícia de Larrocha. Ells la van convertir en un centre de referència, tant pel que fa a escola de sonoritat com a interpretació i divulgació de la música espanyola.

Enric Granados en va ser el fundador. Feia temps que el gran compositor i pianista lleidatà compaginava l'activitat musical amb les classes. Eren un mitjà per guanyar-se la vida, però també responien a una clara vocació per l'ensenyament. El 1901, amb l'ajut de Felip Pedrell, va crear l'Acadèmia Granados, al primer pis del número 14 del carrer Fontanella. Durant els primers anys, el sotsdirector va ser l'organista i compositor Domènec Mas i Serracant. L'acadèmia es traslladaria després al carrer Girona, on va tenir dues seus, primer al número 89 i més tard al 20. Allà hi va viure el mestre amb la seva família.

En aquella primera època, es posen les bases d'allò que serà l'acadèmia al llarg de la seva trajectòria. La personalitat carismàtica de Granados i el seu coneixement de l'ambient musical de principi de segle fan que l'escola

A la pàgina anterior, Àlicia de Larrocha i Xavier Montsalvatge. En aquesta pàgina, de dalt a baix, Frank Marshall amb els germans Corma, i Robert Gerhard i Conxita Badia, el 1935, durant un recital a la Llotja de Mar.

sigui un centre molt actiu, freqüentat pels amics del compositor. S'organitzen concerts per a la presentació dels alumnes, conferències, sessions especials de música, concursos. Nombroses figures artístiques participen en aquestes activitats. El mateix Felip Pedrell, per exemple, o el cèlebre pianista Édouard Risler, que va presidir el concurs de piano organitzat el curs del 1911. El 1912, amb la inauguració de la Sala Granados a l'avinguda Tibidabo, les activitats musicals de l'acadèmia s'amplien a aquest nou espai, regal del doctor Andreu al compositor. A la sala actuaven els alumnes dels cursos superiors, s'estrenaven obres de Granados i s'impartien classes magistrals. Va romandre oberta fins a finals dels anys vint.

Entre els deixebles d'Enric Granados, Frank Marshall n'era el més destacat. Professor de l'Acadèmia des dels disset anys, als vint anys Granados el va nomenar sotsdirector dels estudis de piano. Marshall era la mà dreta del compositor, i qui el substituïa durant les seves absències. En morir, tràgicament, Granados, el 1916, Marshall esdevé el nou director i continuador de l'escola.

El 1920, i amb Marshall com a únic propietari i responsable, l'Acadèmia Granados substitueix el nom pel d'Acadèmia Marshall i es trasllada al número 106 de la

“El carisma de Granados i el seu coneixement de l'ambient musical de principi de segle fan que l'escola sigui un centre molt actiu, freqüentat pels amics del compositor. S'organitzen concerts d'alumnes, conferències, sessions especials, concursos”.

Rambla de Catalunya. Tornarà a canviar de domicili el 1941, any en què s'instal·larà al número 10 de Comte de Salvatierra, la seva seu fins a l'actualitat.

Igual que va succeir amb Granados, Marshall està plenament integrat a la vida cultural barcelonina i consolida el prestigi de la institució. La seva esposa, Teresa Cabarrús, col·labora en aquesta tasca i introdueix a l'Acadèmia cursos de literatura, declamació i sessions d'allò que anomenava “teatre de cambra”, per completar els estudis de música.

Als anys vint, va impartir-hi cursos magistrals un dels pianistes europeus més prestigiosos, Emil von Sauer. Gràcies al cercle d'amistats de Marshall, en anys successius tindran relació amb l'acadèmia celebritats com ara Manuel de Falla, Alfred Cortot, Arthur Rubinstein, el director Igor Markevitch, Andrés Segovia o Pau Casals. També col·laboren en els concerts i les activitats reconeguts compositors, entre ells Xavier Montsalvatge —que més tard impartiria classes d'harmonia i de teoria de la música—, Joaquim Nin-Culmell i Frederic Mompou. Una jove Victòria de los Angeles va cantar per primer cop en públic a l'Acadèmia Marshall, als anys cinquanta.

Frank Marshall va morir el 1959. De nou, seria una deixeb-

A l'acadèmia s'han format quatre generacions de pianistes i músics. Molts d'ells van arribar a ser figures reconegudes.

bla qui es posaria al capdavant de l'Acadèmia. Es tractava de la pianista més brillant sorgida d'aquesta escola, Alicia de Larrocha, que en aquell moment era ja una intèrpret amb forta projecció internacional: el 1954 havia debutat als Estats Units amb la Filharmònica de Los Angeles. Alicia de Larrocha va començar a estudiar a l'acadèmia el 1926, amb només tres anys. Avui, fa 41 anys que també n'és la directora. I continua compaginant els seus compromisos amb les classes magistrals que ofereix a l'escola, quatre cops l'any, dins d'un màster de música espanyola.

Un mètode pioner

Pedagògicament, la importància de l'Acadèmia Marshall es deu a la particularitat del seu mètode, destinat a potenciar al màxim la sonoritat expressiva del piano. Es considera Enric Granados un dels creadors, juntament amb Albéniz, de l'escola catalana moderna de piano. El compositor lleidatà va ser l'autor del *Método práctico para el uso de los pedales del piano* (1912), el primer mètode sobre la mecànica del pedal publicat a Espanya. Fins a aquell moment, l'ús d'aquesta palanca, que regula la vibració del so que emet el piano, era purament intuïtiva. Però per a Granados era la columna que sostenia la tècnica pianística, i va ser pioner a aplicar-lo a l'ensenyament. Marshall, que opinava que en la utilització dels pedals "s'amaga el més gran secret de l'art del piano", va aprofundir en el mètode, tot editant *Estudio práctico sobre los pedales del piano* (1919) i *La sonoridad del piano* (1940).

A l'Acadèmia Marshall s'han format quatre generacions de pianistes i músics. Molts dels alumnes d'aquesta escola van arribar a ser figures reconegudes, i en certs casos més enllà

"Alicia de Larrocha va començar a estudiar a l'acadèmia amb només 3 anys. Avui, fa 41 anys que també n'és la directora. I compagina els compromisos amb les classes magistrals".

de les nostres fronteres. Alicia de Larrocha n'és l'exemple més significatiu, però n'hi ha d'altres. Entre els deixebles destacats d'Enric Granados, hi figuren el compositor Robert Gerhard i la cantant Conxita Badia. Entre els de Frank Marshall, cal esmentar Mercè Roldós, Júlia Albareda —que continuarien treballant a l'acadèmia—, Alberto Attenelle i, molt especialment, Rosa Sabater, una de les millors pianistes formades a l'escola. Filla del director d'orquestra Josep Sabater, Rosa Sabater va debutar al Palau de la Música el 1942, amb tretze anys, i el 1948 es va presentar a París amb Eduard Toldrà. A partir d'aquell moment, va desenvolupar una important carrera internacional. En el moment de la seva mort, el 1983, era catedràtica de piano al Conservatori de Friburg.

El fet que Enric Granados fos compositor ha fet que l'Acadèmia Marshall sigui un centre de referència en la divulgació i l'aprenentatge de l'obra dels autors del nostre país, des del mateix Granados fins a Falla, Rodrigo o Turina. Aquest any, la celebració del centenari ha retut homenatge a la memòria del fundador. L'Editorial Boileau ha editat, sota la direcció d'Alicia de Larrocha, la integral de l'obra per a piano de Granados, incloent-hi partitures encara inèdites. També s'ha publicat un llibre commemoratiu (*Acadèmia Granados-Marshall: 100 anys d'escola pianística a Barcelona*, de Mònica Pagès) i s'està catalogant i digitalitzant l'arxiu documental de l'escola, un fons molt valuós que recull aquest extens llegat artístic i que s'obrirà al públic el proper any. Són alguns dels punts destacats d'un programa d'actes que culminarà el proper 14 de desembre, amb el lliurament dels premis del Concurs Internacional de Piano Enric Granados al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. Hi haurà un premi especial per a la millor interpretació de l'obra del gran compositor lleidatà i un concert públic amb els guanyadors el dia 15 de desembre, a l'Auditori Winterthur.

Tres noms il·lustres

Enric Granados

El geni d'Enric Granados (Lleida, 1867- en mar, prop de Dieppe, 1916) es respira encara a l'acadèmia. Mestre del teclat i la composició, aquest músic, que duia sempre al canell una efígie de Beethoven, va ser deixeble de Joan Baptista Pujol —mestre al seu torn d'Isaac Albéniz— i més tard va estudiar amb Charles de Bériot a París, on va conèixer el pianista Ricard Viñes. De tornada a Barcelona, el 1901 va fundar l'Acadèmia Granados i va compaginar les classes amb la composició i els concerts. Pedagògicament, el principal llegat de Granados prové de la seva preocupació per la sonoritat, per la manera d'extreure el màxim d'expressivitat del piano. Aquesta inquietud el va fer desenvolupar un mètode basat en l'ús del pedal. "Jo no puc respondre del talent musical dels meus deixebles; però si treballen com ho han de fer, responc de la seva tècnica", va afirmar una vegada. La tasca d'Enric Granados va quedar interrompuda en morir prematurament, amb la seva

esposa, quan el vaixell amb què travessaven el Canal de la Mànega va ser torpedinat per un submarí alemany. Era el 1916, i tornava de l'estrena de *Goyescas*, la seva obra mestra, a la Metropolitan Opera de Nova York.

Frank Marshall

Frank Marshall (Mataró, 1883-Barcelona, 1959) es considerava "fill espiritual" de Granados. Va estar al seu costat des que tenia disset anys fins als 32. Provenent d'una família anglesa, va manifestar des de ben petit dots per al piano, dots que el portarien al Conservatori del Liceu i després a l'Acadèmia Granados. A partir del 1900, va iniciar la seva carrera com a pianista, però es va anar centrant cada cop més en l'ensenyament, sobretot després d'accedir a la direcció de l'acadèmia. Marshall tenia una gran intuïció per descobrir i guiar el talent musical de joves promeses. Va tenir alumnes molt precoços, com ara els germans Carlos i Giocasta Corma, que a l'edat de set i tres anys, respectivament, van meravellar la Barcelona dels anys vint i van arribar a tocar al Vaticà, davant del Papa. També Mercè Roldós, que el 1922 va oferir la seva primera actuació pública a la Sala Granados, o Rosa Sabater, que va debutar al Palau de la Música el 1942, amb tretze anys. I Aícia de Larrocha, alumna seva des dels tres anys.

"El geni d'Enric Granados es respira encara a l'acadèmia. El principal llegat pedagògic és la seva preocupació per la sonoritat".

Aícia de Larrocha

El compositor Joaquín Turina explicava (*El Debate*, Madrid, 7 de gener del 1929) la seva sorpresa quan Frank Marshall li va presentar "una miniatura humana que deia ser pianista". La miniatura va seure davant el piano i va tocar, "pulcrament amb les seves petitíssimes mans, que no arriben a l'octava, dues obres de Granados: *La campana de la tarde* i *El hada y el niño*. La música rellisca entre els seus dits dolçament, amb lògica musicalitat, sense que hi manquin els matisos expressius. No hi ha en la interpretació cap mena d'afectació, ni tampoc pressa; toca amb l'aplom d'una persona gran". Aquella nena es deia Aícia de Larrocha (Barcelona, 1923), una de les grans pianistes del segle XX. La seva mare era pianista i la seva tia, Carolina de Lacalle, havia estat alumna de Granados i professora de l'acadèmia. Va ser ella qui la va portar a l'escola. Aícia de Larrocha va fer el seu primer concert en públic als sis anys, i als set va debutar al Palau de la Música Catalana. Als anys quaranta va iniciar la seva brillant carrera com a concertista internacional, que l'ha portada als millors escenaris del món. De Larrocha ha estat, al costat d'interprets com ara Arthur Rubinstein o José Iturbi, una de les grans divulgadores de la música espanyola i de l'obra de Granados.